

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. május 6.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma
(aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem: **0,5 vagy 1 pont** (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)

Rossz válasz: **0 pont**

Hiányzó válasz: **0 pont**

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni (lehet pl. 3,5 pont).

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlapon az utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges (kifejtendő) feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **kettő** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **két** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mindkét megoldását ki kell javítani, és a magasabb pontszámút kell figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13. és a 16. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani a vizsgapontszámot (mely középszinten azonos az összpontszámmal).

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra nem szerzett pontot.
--

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozathoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú esszénél 2-2 pont adható.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozathoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1) 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A hosszú esszénél külön kell pontozni az ún. általános (K1) és a konkrét (K2) történelmi fogalmakat. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre a rövid (K2) és a hosszú esszénél (K3) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és az *Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. Egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan) az alábbiak szerint:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓E1 külön jelölve, ha a rögzítés és a megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni az eseményeket alakító tényezőkre adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszelemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszelemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után a feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat összegezni kell.

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Az antikvitás kultúrája (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

A kép betűjele	A szöveges forrás sorszáma
a)	3.
b)	2.
c)	4.

d) Róma

2. Céhek (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) 3.

b) 2.

c) A verseny korlátozása. / A megélhetés biztosítása. / A jövőbeni mesterek körének szűken tartása. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

d) Jó minőségű árut kaptak. / A mesterré válók kiváló szakmai képzettséget szereztek. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

3. Hunyadi Mátyás külpolitikája (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) Oszmán / Török Birodalom / Oszmán-török Birodalom *(Elfogadható még a helyes válaszban a Birodalom szó helyett a Szultánság.)*

b) 2.

c) 3.

d) Habsburg(ok) / Habsburg-dinasztia

4. Földrajzi felfedezések (Összesen 4 pont.)

a) Kolumbusz (Kristóf) (Elfogadható még: [Cristoforo] Colombo.) (1 pont)

b) Vasco da Gama (1 pont)

c) 1 – B); 2 – C) (Elemenként 0,5 pont.)

d) 3. (1 pont)

5. A 18. századi Magyarország népessége (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) 2., 5.

b) (német–római) császár

c) 3.

6. Az első ipari forradalom (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) (James) Watt

b) szén / (fekete)kőszén / feketeszén, vas(érc) *(A válaszok fordított sorrendben is elfogadhatóak.)*

c) D

7. Nemzetiségek (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

Állítások	Csak az országgyűlésen	Csak a törvényhatóságokban	Csak a községekben	Az országgyűlésen és a törvényhatóságokban	A törvényhatóságokban és a községekben	Mindhárom helyen
a) A magyar anyanyelvű felszólaló felszólalhat anyanyelvén.						X
b) A nem magyar nyelvű felszólaló felszólalhat anyanyelvén.					X	
c) Kötelező magyar nyelvű jegyzőkönyvet vezetni.				X		
d) Lehetséges, hogy a jegyzőkönyvet kizárólag ezen a három nyelven vezetik párhuzamosan: németül, románul és szerbül.			X			

e) 1868

f) (báró) Eötvös József

8. Szovjetunió (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) tervgazdaság / tervgazdálkodás / tervtuasításos gazdaság

b) államosítás / állami tulajdon / magántulajdon felszámolása / kollektivizálás (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.*)c) Csak egy párt működhetett. / Csak kommunista / szocialista / állami / pártirányítású tömegszervezetek léteztek. / Az alkotmány felsorolja azokat a szervezeteket, amelyek alapítása lehetséges. (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, illetve más helyes válasz is elfogadható.*)

d) 2.

9. A zsidóság helyzete (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) numerus clausus (törvény)

b)

Állítás	A) betűjelű forrás	B) betűjelű forrás	C) betűjelű forrás
1. A felszólaló az idézett részletben támogatta a törvényjavaslat elfogadását.		X	
2. A felszólaló az idézett részletben kifogásolta, hogy a zsidókat bűnbaknak tekintik.	X		

c) 3.

10. Keleti és nyugati blokk (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

	Nyugati blokk	Keleti blokk
Gazdasági együttműködés	3.	4.
Katonai együttműködés	2.	1.

11. Kádár-korszak (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2.
- b) 1.
- c) 2.
- d) 3.

12. Romák (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 3.
- b) 1.
- c) 2.
- d) 1.

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. A kereszténység születése (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a keresztény vallás fő tanításait mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy Jézus a Kr. u. 1. században / Kr. u. 27–30 körül tevékenykedett. Rögzít egy térbeli elemet (pl. Jézus Palesztinában / Júdeában működött / Jeruzsálemben feszítették keresztre).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. monoteizmus / egyistenhit, Biblia / Újszövetség, Szentháromság, Megváltó / Messiás.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzít egy hittételt Jézus személyére vonatkozóan a forrás alapján (pl. Jézus feltámadt a halálból; az Isten emberré lett Jézusban; Jézust keresztre feszítették), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a keresztények Jézust Isten Fiának / Megváltónak / Messiásnak tartják; Jézus feltámadása a keresztény hit alapja; a keresztények várják Jézus második eljövetelét / az utolsó ítéletet).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a kereszténység fő tanítása a szeretet (Isten és a másik ember felé), és ezzel kapcsolatosan lényegi megállapítást tesz (pl. a kereszténység bűnbocsánatot / az ellenség szeretetét hirdette; az üdvözüléshez a szeretet gyakorlására van szükség; a keresztények közössége a Jézus tanítását követő egyház; a kereszténység személyessé teszi az Isten és az ember kapcsolatát; a szegények támogatása, elesettek gyámolítása is kötelesség).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a kereszténység egyistenhitű vallás, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. egy Isten van három isteni személyben; az Atya, a Fiú és a Szentlélek alkotja a Szentháromságot; a három isteni személy egylényegű; a zsidó vallásból alakult ki a kereszténység).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

14. A második világháború előzményei		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a második világháborút megelőző német terjeszkedést mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti a téma egy lényeges – a forrásban nem szereplő – évszámát (pl. Anschluss: 1938, müncheni konferencia: 1938), és rögzíti a téma valamely térbeli elemét (pl. Ausztria, Szudéta-vidék, Csehszlovákia, Prága).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. Anschluss, nemzetiszocialista / náci, nemzet, birodalom.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a forrás lényegét (pl. a felek megállapodtak Csehország megszállásában), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Hitler kikényszerítette a csehszlovák elnök / Hácha beleegyezését; erre Szlovákia névleges függetlenné válása után került sor; ezzel Németország már nem németlakta területekre is kiterjesztette hatalmát; megszervezték a Cseh–Morva Protektorátust).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy Ausztriát Németországhoz csatolták, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel megszegték a Párizs környéki békéket; Hitler ezt Mussolini beleegyezésével tette; ezt a németlakta területek egyesítésével indokolták; az osztrák lakosság jelentős része üdvözölte a csatlakozást / a csatlakozást utólag népszavazás legitímálta; Nagy-Britannia és Franciaország nem szállt szembe a német terjeszkedéssel; a terjeszkedés ideológiai háttére az élettér-elmélet volt).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy Németország megszerezte a Szudéta-vidéket, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. erre a müncheni konferencia adott lehetőséget; a terület lakossága német nyelvű volt; ezzel párhuzamosan magyar – és lengyel – területi követelések is voltak; Nagy-Britannia és Franciaország nem szállt szembe a német terjeszkedéssel; a terjeszkedés ideológiai háttére az élettérelmélet volt).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

15. I. Károly gazdasági reformjai		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően I. Károly gazdasági reformjait és a királyi jövedelmeket mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy I. Károly 1301 / 1308 / 1310–1342 között uralkodott.	0–2
	T2 Rögzíti a téma két térbeli elemét (pl. Visegrád lett a királyi székhely, Körmöcbánya volt az aranybányászat központja, Bécset elkerülő kereskedelmi útvonal, Erdélyben és az ország északi részén elhelyezkedő bányák).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. király, regálé, nemes, jobbágy.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. (arany)forint, harmincad, kapuadó/kamara haszna, bányaváros / kamara / tárnokmester.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. I. Károly megszüntette a kötelező birtokcserét; I. Károly megosztotta az urbúrát/bányabért a birtokosokkal), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel érdekeltté tette a földbirtokosokat a bányanyitásban; új arany- és ezüstbányákat nyitottak; bányavárosok létesültek; Magyarország Európa vezető nemesfémkitermelője lett).	0–3
	F2 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. I. Károly kötelezővé tette a nemesfém kamarai beváltását / a kamarának nemesfém-felvásárlási monopóliuma volt; I. Károly megtiltotta a nemesfém kivitelét), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a beváltással a királyé / a kamaráé lett a nemesfém kb. fele; ez hozzájárult a királyi hatalom megszilárdulásához).	0–3
	F3 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. a forint az egész országban egységes / értékálló volt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az aranyforintot I. Károly firenzei mintára verette; az értékálló aranypénz veretésével elesett a kamarahaszna bevételétől; a magyar aranyforint Európa-szerte elfogadott / népszerű volt; az értékálló aranypénz hozzájárult a magyarországi kereskedelem fellendüléséhez).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy I. Károly gazdasági reformjainak célja / eredménye a regálék / uralkodói jövedelmek növelése volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a regálék királyi jogon / pénzben szedett jövedelmek voltak; a korszakra visszaszorultak a királyi birtokokból származó jövedelmek).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy I. Károly bevezette a kapuadót, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel váltotta ki a kötelező pénzcserét; a jobbágyok fizették a telek után; ez volt a jobbágyok első állami adója).	0–3

	E3 Rögzíti, hogy a határokon harmincadvámot szedtek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek jelentősége a kereskedelmi forgalom bővülésével nőtt; a déli határon huszadvámot szedtek).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

16. Az 1956-os forradalom**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az 1956-os forradalom kitörését és győzelmét mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy a forradalom 1956. október 23-án tört ki, és hogy október 28-án hirdette ki Nagy Imre a fegyverszünetet / a forradalom győzelmét.	0–2
	T2 Rögzíti a téma két térbeli elemét (pl. Műszaki Egyetem, Bem-szobor, Parlament, Magyar Rádió, Sztálin-szobor, Corvin-köz).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. forradalom, kommunista, miniszterelnök, párt.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. MDP, ÁVH, felkelők / ellenforradalom, munkástanács / forradalmi bizottság / MEFESZ.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a követelések egy lényegi elemét (pl. kiálltak Lengyelország mellett; kormányváltást követeltek; a szovjet csapatok kivonulását követelték; a sztálinista diktatúra felszámolását követelték), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Nagy Imrét korábbi – földosztó / 1953-as – tevékenysége miatt tisztelték; a cél a nemzeti függetlenség kivívása volt; nem feltétlenül akarták lebontani a szocialista gazdasági-társadalmi rendszert).	0–3
	F2 Rögzíti a szovjetek egy lényegi állítását (pl. szerintük a lövöldözést a magyar tüntetők kezdték; a halálos áldozatok száma 60 fő), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. valószínűleg az ÁVH / a szovjet hadsereg kezdte a lövöldözést; az áldozatok száma jóval magasabb volt; a Kossuth téri vérengzés hírének hatására vált országossá a forradalom).	0–3
	F3 Rögzíti a szöveg egy lényegi elemét (pl. Nagy Imre elutasítja az ellenforradalom megnevezést; függetlenségi / demokratikus mozgalomnak nevezi a forradalmat), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Nagy Imre végleg a forradalom mellé állt / ezt tekintik a forradalom győzelmének; tárgyalások kezdődtek a szovjet csapatkivonásról; megkezdődött a diktatúra leépítése / demokrácia helyreállítása; megszüntették az ÁVH-t; Nagy Imre demokratikus szocializmust akart).	0–3

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és probléma-központú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy október 23-án Lengyelország melletti / rendszerellenes diáktüntetésre került sor, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ekkor született a forradalom jelképe, a lukas zászló; a tüntetés a munkások csatlakozásával kiszélesedett; Nagy Imre beszéde sikertelen volt; sor került a Rádió ostromára; ledöntötték a Sztálin-szobrot).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy fegyveres összecsapásokra került sor, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. szovjet támadás indult a forradalom ellen; felkelőközpontok alakultak ki; a felkelők jobbára fiatal munkások – a pesti srácok – voltak; a szovjet csapatok átmenetileg kivonultak Budapestről; vidékre is áterjedt a forradalom).	0–3
	E3 Rögzít még egy jelentős októberi forradalmi eseményt (pl. Nagy Imre kinevezése miniszterelnökké; a mosonmagyaróvári sortűz; országos sztrájk; munkástanácsok / forradalmi bizottságok alakulása), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Rákosi – és Gerő – végleg megbuktak; Nagy Imre eleinte ellenforradalmároknak tekintette a forradalmárokat; folytatódott a magyar fegyveres erők bomlása / a felkelők fegyverkezése; felbomlott a diktatúra államszervezete; a munkástanácsok az állami tulajdonú üzemek / a forradalmi bizottságok a vidéki települések irányítását vették át)	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1. <https://www.visualizepicture.com/>
<http://www.sewerhistory.org/images/bm/bma3/bma303.gif>
<http://fori-imperiali.info/en/001-2/>
4. Csepela Jánosné: Történelem munkafüzet 7.
térképek (a szerzők nevének betűrendjében): Al-Idrisi, 1154. Toscanelli, 1474. Martin Waldseemüller, 1507.
5. Történelem középszintű írásbeli vizsga 2011. május 4.
6. Science Museum, London, 1788.
Mechanics magazine, 1829.
Textile Mercury newspaper, 1892. Issue 158.
Library Of Congress
10. Bureau of Engraving and Printing, 1959. április 1. Washington, D.C.
Stevens Security Press for Ashton-Potter (USA) Ltd, 1997. június 4. Cambridge, MA
United Nations Day, 1952. október 24.
<https://www.mysticstamp.com>
<https://www.ebay.it/itm/DDR-2043-postfrisch-Warschauer-vertrag-Soldaten/274036756209?hash=item3fcddd0ef1:g:OccAAOSwJNpdOssT>
Joachim Rieß, 1974. január 22. <https://commons.wikimedia.org>
11. Történelem emelt szintű írásbeli vizsga, 2007. október 26.
Gyarmati-Püski-Barta: Magyarország a XX. században, Babits Kiadó, Szekszárd, 1996–2000.
<https://retro-szolnok.blog.hu>
12. Munkaerőpiaci helyzetkép, 2014–2018, KSH
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/munkerohelyz/munkerohelyz17.pdf>